

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ БІОЛОГІЇ ТВАРИН**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту біології
тварин НААН

Ю.Т. САЛИГА

« 17 » лютого 2025 року

Силабус навчальної дисципліни

ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

що викладається в межах освітньо-наукової програми з
галузі знань Е Природничі науки, математика та статистика
за спеціальністю Е1 Біологія та біохімія
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти для здобувачів

Схвалено рішенням вченої ради
Інституту біології тварин НААН
від « 17 » лютого 2025 р.
(Протокол № 2)

Львів – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни	
Назва навчальної дисципліни	Філософія науки
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Галузь знань	Е Природничі науки, математика та статистика
Спеціальність	Е1 Біологія та біохімія 0511 Biology 0512 Biochemistry
Освітня програма	Біологія та біохімія
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма навчання	Очна (денна) /заочна /вечірня
Рік підготовки, семестр	1 курс, 1-й і 2-й семестр
Обсяг дисципліни	4 кредити ЄКТС / 120 год
Семестровий контроль	Екзамен
Час і місце проведення навчальної дисципліни Адреса викладання курсу	Мала актовка зала ІБТ НААН, вул. В. Стуса, 38, 79034, м. Львів
Консультації з навчальної дисципліни	Консультації в межах передбачених робочою програмою курсу Онлайн консультація через Zoom, Viber
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу	Огірко О. В. , канд. фіз.-мат. наук, доцент e-mail: ohirkooleh@gmail.com
Відповідальний науковий підрозділ	Кафедра філософії та педагогіки Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнології імені С. З. Гжицького

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, завдання та результати навчання

Коротка анотація до дисципліни. Курс філософії посідає важливе місце в системі сучасної гуманітарної освіти вищої школи. Вивчення цієї дисципліни надає здобувачам можливість ознайомитися з сучасними надбаннями вітчизняних та зарубіжних філософів, що сприяє формуванню активної науково-світоглядної позиції та філософської культури майбутніх високоосвічених фахівців, глибокому усвідомленню якісних змін в сучасному історичному процесі. Основним завданням дисципліни є конкретизація загальнофілософських знань, отриманих раніше, в органічній єдності та взаємодії з матеріалом багатьох інших дисциплін, що відбиває сучасну тенденцію інтеграції наукового знання.

Мета навчальної дисципліни – формування у аспірантів цілісних уявлень про зародження та розвиток філософської думки, оволодіння теорією та методологією пізнання суспільного розвитку, основними формами та методами

наукового пізнання, а також отримання навиків, необхідних для успішного проведення глибоких і системних наукових досліджень.

Завдання вивчення навчальної дисципліни: сприяння осмисленню аспірантами парадигмальних принципів осягнення світу історичними культурними суб'єктами в історії світової та вітчизняної філософії, вмінню трансформувати ці знання в розроблення методологічної проблематики сучасної науки, визначенню актуальних перспектив її розвитку, генерувати оригінальні ідеї у сфері теорії і практики, узагальнювати й оприлюднювати результати наукових досліджень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинні:

знати:

- визначення світової культури, її форм та основного питання;
- сутність світового культурного суб'єкта, його історичні типи та відмінність від суб'єкта діяльності;
- спільне й відмінне в світовій культурній проблематиці європейської та вітчизняної філософії;
- характер світової культурної зумовленості філософії і науки в їх історичному розвитку;
- сутність проблеми пізнання світу як проблеми самопізнання світового культурного суб'єкта;
- специфіку методології, методів та методики наукового пізнання;
- структуру наукового пізнання, його засадничі принципи;
- характерні особливості наукової мови та наукової творчості;
- провідні тенденції в розвитку сучасної філософії науки та особливості її світового культурного осмислення;

уміти:

- користуватися понятійним апаратом світової культури, як методологічним інструментарієм аналізу філософської і наукової проблематики;
- розкривати й обґрунтовувати світові культурні засади філософії і науки;
- визначати світову культурну спрямованість наукових досліджень;
- оперувати сучасною методологією наукового пізнання в конкретних галузях науки;
- використовувати знання з історії розвитку філософії та науки для розв'язання актуальних наукових проблем сучасності;
- захищати результати свого дослідження у встановленій формі;
- обґрунтовувати практичну значущість результатів дослідження;
- синтезувати наукову і філософську проблеми в цілісну світову культурну проблематику.

Програмні компетенції, які будуть сформовані після вивчення навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері біології тварин та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Знання і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 2. Здатність до формування системного наукового світогляду, вдосконалення власного інтелектуального та загальнокультурного рівня.

ЗК 3. Вміння працювати автономно.

ЗК 5. Здатність до пошуку, синтезу та критичного аналізу інформації з різних джерел, у т.ч. результатів власних досліджень.

ЗК 7. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентості (СК):

СК 1. Здатність до критичного аналізу різних інформаційних джерел, авторських методик, концепцій сучасної біології та біохімії, формування альтернативних стратегій, моделей, спрямованих на вирішення поставлених завдань відповідно до конкретних цілей наукового дослідження.

СК 2. Здатність формувати новизну та актуальність науково-дослідної роботи, здійснювати комплексні оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у біології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і будуть визнані на національному та міжнародному рівнях.

СК 3. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН), які будуть сформовані після вивчення навчальної дисципліни:

ПРН 1. Знання філософських концепцій наукового світогляду, розуміння світоглядних та етичних засад науково-дослідницької та освітньо-викладацької діяльності.

ПРН 5. Вміння вільно застосовувати державну та іноземну мову у науково-педагогічній роботі, інноваційній діяльності, в практиці спілкування в іншомовному науковому і професійному середовищах.

ПРН 14. Вміння впроваджувати у виробництво та навчальний процес сучасні фундаментальні знання та передові технології біології та біохімії й суміжних галузей.

ПРН 16. Вміння організовувати освітній процес, підвищити ефективність навчального процесу, проводити науково-педагогічну діяльність.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна пов'язана з дисциплінами циклу загальної підготовки. Постреквізити навчальної дисципліни «Філософія науки» предметно інтегрується з дисциплінами, які забезпечують подальшу загальну й професійну підготовку. Її освоєння забезпечити отримання аспіратом навиків, необхідних як при написанні дисертаційної роботи і її захисті, так і для використання при виконанні наукових досліджень.

Організація навчання

3. Програма навчальної дисципліни

Кредити ЄКТС	Кількість годин					Вид контролю
	Загальна кількість годин	Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота	
4	120	10	-	20	90	Екзамен

4. Зміст навчальної дисципліни

Буття як предметна визначеність. Сутність феномена культури. Культура як світова культура. Світова культурна визначеність світогляду. Філософське самовизначення світового культурного суб'єкта Античності. Самовизначення світового культурного суб'єкта філософії Середньовіччя. Самовизначення світового культурного суб'єкта філософії Ренесансу та суб'єкта діяльності філософії Нового часу. Проблема світового культурного суб'єкта в німецькій класичній філософії. Світові культурні витоки української філософської думки. Українська релігійно-філософська думка XIV – XVI ст. і проблема світового культурного суб'єкта. Світова культурна спрямованість філософії українського Бароко. Світова культурна проблематика філософії українського Романтизму. Особливості розвитку світової культурної проблематики в українській філософії кінця XIX – 20-х років XX ст. Пізнання та форми пізнання. Структура наукового знання. Принципи наукового пізнання світового культурного суб'єкта. Методи наукового пізнання. Філософсько-методологічні концепції науки. Геокультурна стратегія сучасного наукового мислення. Філософія землі як геокультурного суб'єкта.

5. Методи навчання

Підготовка аспірантів з дисципліни «Філософія науки» потребує використання активних методів навчання, які наближують навчальний процес до реальних професійних ситуацій.

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є: лекції, семінарські та індивідуальні заняття, консультації.

Під час викладання лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції – бесіди і лекції-візуалізації.

Лекція – логічно вивершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного питання, ілюстрований, за необхідності, засобами наочності та демонстрацією дослідів. Лекція є однією з основних організаційних форм навчальних занять і, водночас, методів навчання.

Лекція-візуалізація являє собою візуальну форму подачі лекційного матеріалу технічними засобами навчання або аудіо-відеотехніки (відео-лекція). Читання такої лекції зводиться до розгорнутого або короткого коментування візуальних матеріалів, що переглядають.

Семінари – форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких аспіранти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Семінарські заняття можуть проводитися у формі бесіди, доповідей, дискусій тощо.

Під час проведення семінарських занять передбачено поєднання таких методів навчання, як ділові і дидактичні ігри, тренінги, дискусійні форми розгляду ситуацій, наукові семінари, дебатні турніри, реферативні читання, тестування.

Консультація – форма навчального заняття, при якій аспірант отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування (проводяться протягом семестру – поточні консультації та екзаменаційні).

Важливим елементом опанування професійними знаннями є самостійна робота аспірантів, що проводиться у час, вільний від аудиторних занять.

Під час вивчення дисципліни аспіранти працюють з інформацією, спираючись на положення нормативно-правової бази з регулювання інноваційної діяльності, законодавства у інноваційній сфері та регулювання аграрного сектору економіки з використанням друкованих видань та мережі Інтернет, виступають з доповідями і презентаціями, моделюють формати стратегічного управління інноваційним розвитком на рівні підприємства, галузі, регіону, країни.

Програмою передбачено такі проекти для формування професійної компетентності: виступи-інформування за темами семінарських занять; презентації за темами ІНДЗ.

Політика та контроль

6. Політика навчальної дисципліни

- курс передбачає індивідуальну та групову роботу;
- середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо аспірант відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача;
- під час роботи над індивідуальними науково-дослідними завданнями та проектами не допустимо порушення академічної доброчесності;
- презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними.

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання

Формування і оцінювання зазначених компетентностей досягається під час:

- виконання завдань із пошуку та опрацювання інформації у межах курсу (оцінюється під час захисту ІНДЗ, екзамену);
- організації та планування самостійного навчання, виконання завдань (поточний та модульний контроль);

- професійного спілкування та участі в: лекціях, семінарах (поточний контроль, а саме оцінюється повнота і якість відповідей, активність і самостійність);
- ознайомлення з нормативно-правовою базою, що регулює та регламентує інноваційну діяльність (поточний контроль, оцінювання ІНДЗ).

Поточне оцінювання

Поточний контроль здійснюється у формі: усне опитування; фронтальне опитування; індивідуальне опитування; письмові контрольні роботи; тестування. Протягом вивчення дисципліни здійснюється самоконтроль.

Поточний контроль

Відбувається у вигляді виконання письмових робіт в кінці вивчення тем, а також здобувачі готують індивідуальні презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни відповідного блоку змістових модулів та за тематикою ІНДЗ (до 10 хвилин, зі слайдами).

Під час поточного контролю оцінюються такі компоненти: повнота розкриття теми; якість інформації; самостійність та креативність.

Критерії оцінки ІНДЗ, презентацій надаються окремо.

Підсумкове оцінювання

Семестровий екзамен – форма оцінки підсумкового засвоєння аспірантами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід. Завданням екзамену є перевірка розуміння аспірантом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

При оцінюванні знань і умінь на семестровому екзамені викладач дотримується таких правил:

Відмінно / А / 90-100 балів – навчальний матеріал засвоєно у повному обсязі, здобувач володіє необхідними знаннями і вміннями. Здобувач точно формулює думки і обґрунтовує їх, послідовно, зв'язано викладає матеріал, ілюструє теоретичні знання, наводить приклади, аналізує, грамотно оформлює свою відповідь.

Добре / В / 82-89 балів – відповідь здобувача виявляє розуміння матеріалу, правильне застосування знань і вмінь, необхідних для відповіді, але містять окремі незначні помилки і невеликі неточності.

Добре / С / 74-81 балів – здобувач розуміє матеріал, але помиляється у застосуванні вмінь і знань, необхідних для відповіді.

Задовільно / D / 64-73 бали – здобувач володіє знаннями і вміннями з дисципліни, але вони носять розрізнений характер, знання недостатньо глибокі, а вміння проявляються слабо.

Задовільно/ E / 60-63 балів – у засвоєнні навчального матеріалу мають місце суттєві неточності, відповіді неглибокі, містять істотні помилки, у тому числі у висновках, аргументація слабка. При викладенні матеріалу відсутня послідовність і чіткість, мова бідна.

Незадовільно / FX / 35-59 балів – головний зміст навчального матеріалу не засвоєний, основні вміння не проявлені. Відповідь виявляє відсутність

необхідних знань і вмінь, містить помилки, які спотворюють зміст навчального матеріалу.

Незадовільно / F/ 1-34 бали – здобувач не відповідає.

Підсумкова оцінка виставляється на основі суми набраних балів за результатами поточного, модульного та семестрового контролю.

8. Навчальні матеріали та ресурси

Основна

1. Мельник В. Філософія. Наука. Техніка. Методолого-світоглядний аналіз. Монографія. Львів, 2010.
2. Наконечний Р., Васільєва О. Історія філософії. Навчальний посібник. Для студентів вищих навчальних закладів. Львів, 2013. 471 с.
3. Філософія науки та інноваційного розвитку. За науковою редакцією Л. Чекаля. Київ, 2010.

Додаткова

1. Вовк С. Філософські основи природознавства. Підручник. Чернівці, 2002. Добронравова І., Білоус Т., Комар О. Новітня філософія науки. Підручник для студентів філософ. Ф-тів та аспірантів. Київ, 2009.
2. Історія науки і техніки України. За науковою редакцією Л. Дещинського. Львів, 2011. 327 с.
3. Лисий В. Діалектика: навч. Посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 480 с.
4. Наконечний Р., Васільєва О., Копитко А., Мисак Н. Світоглядні та філософські основи фізичної економії. Навчальний посібник. Для студентів, магістрів та аспірантів вищих навчальних закладів. Львів: ЛНАУ, 2012. 145 с.
5. Рижак Л. Філософія сталого розвитку людства. Навчальний посібник. Львів, 2011.

Інтернет-ресурси:

1. <http://pidruchniki.com/filosofiya/>
2. <http://ukrkniga.org.ua/>
3. <http://platonanet.org.ua/>
4. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Psihol/_Index.php
5. <http://darkelly.info>
6. <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>
7. <http://libfree.com>
8. <http://westudents.com.ua>